

Manuel Reimóndez, o exemplo dunha vida

Juan Andrés Fernández Castro

Aínda que non é fácil calibrar a complexa pluralidade dun ser humano coma el, sobre Reimóndez Portela hai xa moito dito e ben dito. Aí está o Libro Homenaxe editado no 1996 no que colaboraron, entre outros persoeiros, un Xefe de Goberno (don Mariano Rajoy) e un Premio Nóbel de Literatura (don Camilo José Cela). E a biografía que elaborou Olimpio Arca, autor tamén de varios artigos sobre Reimóndez Portela editados en diversos diarios e revistas. Ambas as dúas referencias bibliográficas constitúen, hoxe en día, un imprescindible elemento de consulta para todos aqueles que desexen achegarse ao médico de San Miguel de Castro.

A súa proxección cultural no concello estradense foi extraordinaria. Gustaríame salientar dous dos seus logros máis sobranceiros: o Museo do Pobo Estradense que hoxe leva o seu nome e a iniciativa de crear unha revista cultural vencellada ao Museo, feita hoxe realidade co nome de *A Estrada, miscelánea histórica e cultural*, que publica este ano o seu décimo quinto volume. Lamentablemente Reimóndez Portela nunca chegou a ver materializados estes proxectos que a morte prematura lle arrebatou das mans. Aos que quedamos cóubonos a honra de converter en gozosa realidade aquela semente de esperanza que el plantara en terra fértil.

Don Manuel foi home cordial e próximo. Tamén ameno conversador que sabía escoitar e estaba en posesión de dúas das cualidades que caracterizan ás persoas intelixentes: o sentido do humor e a curiosidade. Coñecía el moi ben as propiedades terapéuticas do humor, eficaz ansiolítico que receitaba adoito pois carecía de contraindicacións e de efectos secundarios. Levábao sempre no seu maletín a carón do fonendo e do otoscopio e prescribíao nas súas diversas presentacións: chiste, anécdota oportuna ou conto ben traído porque lograba rebai-xar, por exemplo, a tensión do propio acto médico, onde resultaba indispensable acadar a confianza e colaboración do paciente. Sendo Presidente da coñecida como Comisión dos 16, a quen se encargara no ano 1979 a elaboración dun Proxecto de Estatuto de Autonomía para Galicia, encontrou ocasións abondo para poñer a proba as súas dotes de diplomacia, concordia e avinza. Naqueles momentos de máxima tensión, que chegaron incluso a ameazar a propia continui-

dade da comisión, o noso médico trasmutado en político tomaba a palabra para matizar algún aspecto conflictivo, narraba unha anécdota ou dicía un chiste ao caso. “Nunca me fallou este recurso”, comentaba despois satisfeito. E engadía que todos os membros da comisión que, como é sabido, comprendía un amplo arco ideolóxico dende os comunistas ata os conservadores, pasando por socialistas, centristas e nacionalistas, recoñeceron que as atinadas intervencións do presidente evitaron máis dunha vez que a Comisión dos 16 saltase polos aires.

Reimóndez Portela foi un home dotado dunha eminente curiosidade intelectual. Poucas cousas había que non merecesen a súa atención, que non estimulasen a súa arela de competencia profesional, de perfeccionamento e de constante actualización pois sabía moi ben que o coñecemento da vida aínda está moi lonxe de cerrarse e que son infinitos os recantos do camiño onde a morte nos espera. Ao remate das consultas, despois de comer, alá polas tres ou catro da tarde, ou cando podía, entregábase aos libros de medicina ou poñíase á fala con algúns colegas e con eles comentaba os casos máis arrevesados. Era un finísimo observador, teimudo e paciente nas súas exploracións clínicas e acompañaba ao paciente na súa particular aventura patolóxica sen esquezener nunca que tralos signos clínicos de moitas doenzas ocultábase unha mágoa da alma e por iso mesmo o proceso de curación precisaba unha intervención simultánea no soma e na psique. A saúde, para Reimóndez, cifrábase no perfecto equilibrio entre aqueles dous indisolubles elementos da natureza humana.

Imos presentar, vinte anos despois, a reedición, debidamente corrixida e aumentada, do seu libro “Un médico na aldea”. Sentiu Reimóndez o engado da escritura, como moitos outros médicos humanistas de todos os tempos; sen embargo cómpre precisar que nunca se interesou pola creación literaria. A súa vocación de escritor derivaba, por unha parte, da certeza de que a escrita posúe a virtualidade de perpetuar as cousas narradas e, pola outra, da súa convicción de que aquel microcosmos rural no que lle tocou vivir encontrábase sumido nun proceso de rápida e inevitable desintegración. Por iso quixo el relatarnos, a modo de notario, a particular forma de exercer a medicina naqueles heroicos tempos de transición entre as sulfamidas e os antibióticos.